

u Folklornom arhivu Zemaljskoga muzeja u Sarajevu te vlastitim terenskim zapisima i magnetofonskim snimcima, dijelom građom iz Instituta za narodnu umjetnost u Zagrebu, a i podacima iz opsežne literature, autor je svoje izvore iskoristio tako da mu je uspjele svestrano osvjetliti postavljeni problem, čime je dao veoma konstruktivan prilog općoj balkanologiji. *M. Petrić* u radu »Prilog proučavanju porijekla Bunjevaca« pokušava riješiti postavljeno pitanje, ali pri tom polazi od dosadašnje etimologije ovog etnikona iz imena rijeke Bune, *C. D. Popović* u radu »Ornamentika šarenih jaja u Bosni i Hercegovini« detaljno daje pregled postupaka i likovnog sadržaja uskršnjih jaja, a u tumačenju osnovnog problema ostaje uglavnom na statičkim, odavna usvojenim definicijama folklornog ornamenta i pojedinih motiva. Rad je bogato ilustriran s 5 crno—bijelih tabla i s 2 u boji. *Lj. Beljkašić—Hadžidedić* daje prikaz »Noćnja na Bjelašnici«, obilato snabdjeven ilustrativnom građom, tek samo u najsažetijem nacrtani su krojevi koji ipak u tumačenju odjeće ima u prvenstvenu važnost. Dva rada iz uže folkloristike donose građu i to *R. Filipović—Fabijanić* daje »Narodne pripovjetke i predanja iz Bosanske Posavine, a *Lj. Simić* »Narodne pjesme stanovništva jednog dela Bosanske Posavine«, čime je upotpunjeno naše dosadašnje poznavanje usmene predače toga kraja. U rubrici »Osvrti i prikazi« poučan je prikaz *Š. Kulišića* doktorske teze *M. Glušćevića* »Kuvada«, u kojoj Kulišić daje veoma korisna metodološka opažanja o načinu Glušćevićeva pisanja i upotrebe literature svoje uže struke, i o poznavanju i upotrebi naučne literature u radovima ove vrste uopće. U svemu, kao i do sada ovaj *Glasnik* donosi korisne priloge i daje poticaje za daljnji sistematski rad na terenima Bosne i Hercegovine.

Marijana Gušić

JOURNAL OF THE FOLKLORE INSTITUTE, Edited by the Fellows of the Folklore Institute, Indiana University. Special editor for this issue FELIX J. OINAS. Vol. III, No 3, Mouton et Co, The Hague 1966, 424 str.

Na seminaru američkih i jugoslavenskih folklorista održanom u Novome Sadu od 6. do 11. lipnja 1965. godine—referati (objavljeni u ovome broju časopisa) i razgovori kretali su se oko slijedećih tema: koncepcija folkloru, nacionalni i etnički aspekti folkloru, narodni junaci, odnos folkloru i književnosti.

Zanimljivo je da se veći dio učesnika opredijelio za temu o nacionalnim i etničkim aspektima folkloru: *Kiril Penuški* održao je referat o makedonskoj narodnoj poeziji NOB—a i nacionalnoj svijesti makedonskog naroda. *Vlajko Palavestra* iznevjerio je veoma zanimljivu temu: »Tradicija, historija i nacionalno osjećanje«. Međutim, za američkog čitaoca Palavestrin tekst može da posluži kao prva, blijeda informacija. *Richard M. Dorson*, razmatrajući probleme folkloru u (relativno) mladim nacijama, piše prvenstveno o pitanjima i mjestu folkloru u SAD a zatim u Norveškoj, Irskoj, Kini i u Finskoj. *Maja Bošković—Stulli*, pišući o regionalnim varijacijama u narodnim pripovijetkama, ispituje i razlike između još nejasnih distinkcija: lokalnih, regionalnih, etničkih i nacionalnih osobitosti narodnih pripovijedaka. O prvoj temi — shvaćanje folkloru — instruktivan je tekst *Alana Dundesa* o američkoj koncepciji folkloru, popraćen bibliografijom koja obuhvaća izvore za proučavanje razvoja američkog shvaćanja folkloru u vremenskom rasponu od 1873—1964. godine. *Milko Matičetov* dao je, bez većih pretenzija, kratak informativan pregled o koncepciji folkloru u Jugoslaviji.

O narodnim junacima pišu: *Vojislav Đurić*: »Kraljević Marko u epskoj poeziji«; *Kiril Penuški*: »Kraljević Marko u makedonskoj lokalnoj tradiciji«; *Roger D. Abrahams*: »O nekim raznolikostima junaka u Americi«.

Na najprivlačniju temu — o odnosu folkloru i književnosti — reagirala su samo dva učesnika: *Dimitar Mitrev* referatom o folkloru u makedonskoj književnosti i *Mac Edward Leach*: »Folklor u američkoj regionalnoj književnosti«.

Ovaj posljednji tekst privlači pažnju više samim predmetom razmatranja, činjenicom da se obraća pažnja popularnoj književnosti (popular literature) — čemu odgovara naš termin: pučka književnost, nego li načinom i dometom interpretacije. Iako na kraju članka autor donosi izabranu bibliografiju regionalne

američke književnosti, čini se kao da mu nisu poznate mnoge studije o prirodi ove hibridne književne pojave koja nije tek novijega datuma. Autor se pita, i zadovoljava se prvim odgovorom, što potiče pučke pisce na stvaranje, kako on kaže, lažne narodne književnosti (u nas se također pojavio nezgrapn termin: polunardna književnost!): »What motivates a regional popular writer to invent a pseudo-folk literature?» (str. 387).

Simplificirani odgovor koji uočava samo prodajnu stranu (novčani uspjeh) proizvoda takve književnosti kao i negatorsko—afektivan odnos prema autorima takvih dijela, koje naziva provincijskim p'skaralima (hack writers), dokaz je autorova zadržavanja na površini problema. (»It is easy for any hack writer to recast (or even invent) stories in a folksy manner, to get them published, and often make money and his name on them. There is no appeal against the folk«, str. 387). Upravo činjenica rasprostranjenosti i dobre prode pučkih knjižica proze ili poezije — mogla je i morala upozoriti autora na važnost problema i na mogućnost dubljih istraživanja.

Mac Edward Leach ne daje jasne distinkcije terminâ *regional literature* i *popular literature*. Na pojedinim dijelovima teksta moglo bi se zaključiti da se oba termina odnose na istu pučku književnost (*popular literature*). Konstatira npr. da mnogi pisci regionalne književnosti ne ispoljavaju težnju za poniranjem u dubinu ljudske prirode (iako to nije samo stvar težnje, potrebe, nego prije pitanje sposobnosti, talenta) pa kao rezultat njihova slaba poznavanja narodnog života nastaju (opet) patvorine: »The result is usually manifestly phony.« (str. 395).

Nejasnoća se pojačava na kraju rasprave kada se oba termina utapaju i nestaju pred pojavom masovne kulture (*mass culture*). Autor kaže da regionalizam nestaje (»Today regionalism has begun to go« str. 395), ali ne komentira položaj pučke književnosti (*regional literature, popular literature*) u odnosu na sve snažniju dominaciju masovne kulture. Iako to i nije bila namjera njegovu razmatranja — ne začuđuje nas kada prethodno kretanje na površini problema zastane bez komentara pred novim pitanjem.

Na kraju časopis donosi iscrpan članak *Felixa J. Oinasa* »Studij folklorâ u Jugoslaviji.

Divna Zečević

UMJETNOST RIJEČI. Časopis za nauku o književnosti. Odgovorni urednik ZDENKO ŠKREB. Izd. Hrvatsko filološko društvo, God. XI, br. 3, Zagreb 1967, 280 str.

Sadržaji: *Miroslav Šicel*: Dosadašnje koncepcije povijesti hrvatske književnosti; *Ivo Frangeš*: O metodologiji povijesti hrvatske književnosti; *Aleksandar Flaker*: Načrt za periodizaciju novije hrvatske književnosti; *Galina Iljina*: Periodizacija hrvatske književnosti XX stoljeća; *Maja Bošković—Stulli*: Usmena književnost u sklopu povijesti hrvatske književnosti; *Olinko Delorko*: Pregled literature i izvora za izradu bibliografije narodne književnosti; *Davor Kapetanić*: Dokumentacijska istraživanja u studiju novije hrvatske književnosti; *Svetozar Petrović*: Problem književne terminologije.

Časopis donosi tekstove referata i koreferata održanih na prvom naučnom skupu (8. i 9. svibnja 1967) kojim je obilježen početak obimnog rada oko izrade naučne povijesti hrvatske književnosti na temelju dostignuća suvremene naše i svjetske nauke o književnosti. U radu sudjeluju: Institut za književnost Filozofskog fakulteta, Staroslavenski institut, Institut za književnost i teatrologiju JAZU, Institut za narodnu umjetnost i Katedra za jugoslavenske književnosti Filozofskog fakulteta iz Zadra.

Ovom prilikom osvrnut ćemo se samo na problem usmene književnosti u sklopu povijesti hrvatske književnosti — kako ga je izložila u svom referatu *Maja Bošković — Stulli*.

1) Raspravljajući o načinu uklapanja usmene književnosti u cjelokupnu povijest hrvatske književnosti, autorica smatra da bi se razvrstavanjem usmene književnosti u periode (prijedlog periodizacije Pavla Popovića i Dragoljuba Pavlovića) koji se mehanički povode za književnohistorijskom periodizacijom — promašio